

**Плотницька О.В.**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання (Житомирський державний університет імені Івана Франка)

## **МАЙСТЕРНІСТЬ КОМУНІКАЦІЇ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «МИСТЕЦТВО» В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ**

Музичне мистецтво наповнює людину не лише позитивними чи негативними емоціями і переживаннями, але у процесі музичної діяльності кожен учень має можливість ознайомитись із історичними епохами, особистостями, що творили історію і культуру кожного стилю і напрямку мистецтва, засвоює найкращі зразки поезії, літератури, синтетичних видів мистецтва, інколи навіть і деякі математичні і фізичні поняття, пов'язані зі звуком, тембром, кольором.

Мета статті - розкрити основні принципи майстерності комунікації в підготовці майбутніх учителів, проаналізувати наукові підходи під час процесу музично-виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Мистецтво в Новій українській школі допомагає відтворити бачення ідеального світу засобами художнього образу.

Інтеграційні процеси розумової діяльності вимагають від навчального процесу включення всіх рецепторів, відповідальних за сприйняття, подачу, кодування інформації у вигляді образів, форм, тощо.

Взаємодія зору, слуху, нюху, дотику й інших почуттів у процесі сприйняття й аналізу мистецького твору визначається як синестезія "співвідчуття", "перетинання почуттів". Цей психолінгвістичний термін був засвоєний мистецтвознавством, культурологією, методикою викладання мистецтв і літератури і характеризується неподільністю різних форм людського існування, а також є дотичним до теорії синкретизму, психофізіологічні основи якої були концептуально розроблені в працях А.Веселовського й А.Потебні. Наприкінці XIX - початку XX ст. проблема синестезії була пов'язана з розробкою теорії звукового символізму (М.Граммон, Л.Мішель, А.Рембо, Ш.Бодлер, В.Брюсов, К.Бальмонт, А.Білий). Пізніше вона досліджувалася в роботах вітчизняних (Л.С.Виготський, А.Р.Лурія, С.В.Вороній) і закордонних психологів і психолінгвістів (Р.Якобсон, Л.Тейлор, Ж.Дарк).

Кожен вид мистецтва, як правило, відбиває фрагменти дійсності відповідно власним виразним можливостям. А інтеграція мистецтв може створити цілісну художню модель явища, події, часу, простору, світу тощо.

Нами було проаналізовано низку наукових літературних джерел й простежено, що виокремлюють такі напрямки інтеграції, які можемо застосовувати й у педагогіці мистецтва:

- формування комплексних міждисциплінарних проблем і напрямків досліджень;
- перенесення ідей, законів, принципів, концепцій з однієї галузі знань в іншу при їхній взаємодії;
- використання поняттєво-концептуального апарату, методів і засобів одного виду мистецтва іншим;
- універсалізація засобів мови мистецтва; виникнення блоків наук (технічних, математичних, природних, гуманітарних) і встановлення взаємозв'язку і взаємодії між науками, що складають ці блоки; зближення фундаментальних і прикладних наук, теоретичних і емпіричних; вироблення загальнонаукових і конкретно наукових засобів, способів і форм пізнання і діяльності; посилення інтегративної ролі філософії; створення нових педагогічних технологій в галузі педагогіки мистецтва.

Майстерній комунікації в підготовці майбутніх учителів інтегрованого курсу «Мистецтво» в Новій українській школі виявляється через особливість художньо-творчої синестезійності, через тенденції синтезу та інтеграції різних видів мистецтва, прояву в мистецтві нових синтетичних форм, що призводить до становлення принципово нового типу культури. Варто зазначити, що синестезія - це психічний феномен, властивий людині тією чи іншою мірою. Зараз окреслилася наступна тенденція розвитку проблеми синестезії — виходячи за межі інтересів окремих наук, перетинаючи кордони різних синтетичних мистецтв, дана проблема поступово стає загальноестетичною. Синестезія, або співвідчуття, викликана інтеграцією мистецтв, має на меті створення передумов для різнобічного розгляду певного об'єкта, поняття, явища, збагачення уяви та розвитку світосприйняття. Міжсенсорні асоціації, які виникають у суб'єкта внаслідок взаємовпливу візуальних, слухових та інших образів мистецтва, зумовлюються інтегративною природою конкретно-чуттєвого осягнення їх художнього смислу. Найбільш яскраво синестезія виражена засобами художньої літератури, особливо поезії, яка стимулює фантазію в цілому: слово активізує візуальні й слухові параметри сприймання образу. Для мистецтва живопису, статичного за своєю формою, також характерна синестезійність: художник передає динаміку зорових образів засобами мазка (текстури), композиції, і, як наслідок, картина "звучить". Внутрішня синестезійність значною мірою притаманна й музиці.

Найчастіше сенсорна інтеграція звукових образів пов'язана з "візуалізацією" музики, яка має здатність передавати пластику, рух, колір, світло тощо, адже асоціативні відчуття людини спираються на її життєвий досвід, у якому звукове невіддільне від інших відчуттів у цілісному сприйнятті.

Таким чином, надаючи мистецтву форм, фарб, звуків, ми робимо навчання

доступним. Використовуючи на уроці інтегрованого курсу «Мистецтво» в Новій українській школі можливості літератури й поезії, образотворчого мистецтва, пластичної діяльності, художньої праці, вчитель формує у дітей не тільки навички музичної діяльності, розвиває не лише музичні здібності, він природно вводить особистість у світ звуків, відчуттів, почуттів, явищ, подій і вчинків, які і складають цілісну картину світу, дають синтетичне уявлення про всесвіт.

Особливістю професійної підготовки майбутніх учителів інтегрованого курсу І «Мистецтво» в Новій українській школі є орієнтація на об'єктивний взаємозв'язок між дисциплінами мистецького циклу. Студенти повинні пізнати закономірності, які і лежать в основі реалізації міжпредметних зв'язків у навчальному процесі й визначаються 4 принципами: цільовим, мотиваційним, понятійним, креативним [1, с. 33].

Теоретичний аналіз досліджуваної проблеми формування художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів інтегрованого курсу «Мистецтво» в Новій українській школі дозволив виділити психолого-педагогічні та спеціальні фахові уміння, якими повинні володіти майбутні вчителі інтегрованого курсу «Мистецтво» в Новій українській школі для підвищення рівня художньої компетентності і здійснення ефективної професійної діяльності. Уміння включають в себе: знання основ дії (понять, законів, теорій), способів виконання дії (правил, прийомів), використання необхідного обладнання (апаратури, інструментів), навички їхнього застосування та практичний досвід виконання аналогічних дій і елементів творчого підходу [2, с. 81].

На думку О. Плотницької, інтеграція дисциплін художньо-естетичного циклу надає можливість кожній особистості відтворити погляд на сучасний світ через плюральність та еkleктичність культури, суспільства власного досвіду. Мистецтво в Новій українській школі допомагає відтворити бачення ідеального світу засобами художнього образу, особливими, тільки даній особистості властивими засобами відтворення дійсності.

Кожен вид мистецтва, як правило, відбиває фрагменти дійсності відповідно до власних виразних можливостей. А інтеграція мистецтв може створити цілісну художню модель явища, події, часу, простору, світу тощо [3, с. 90].

Виникнення інтеграції - результат високого рівня реалізації між предметних зв'язків, що припускають не просто контакти, комунікацію предметів, найчастіше в якій-небудь одній області знань, а встановлення глибинного зв'язку, оскільки вона ґрунтується на загальних для декількох предметів наукових ідеях, концепціях, які дають цілісне уявлення про людину, світ, культуру через майстерність комунікації в підготовці майбутніх учителів інтегрованого курсу «Мистецтво» в Новій українській

школі. Метою такого поєднання - накопичення системи знань і цінностей, "занурення" у певну культурну епоху, діалог з нею, осягнення її картини світу і людини в знаках, символах, образах, моделях буття.

Отже, застосування феномену інтеграції дисциплін художньо-естетичного циклу набуває особливого значення у професійній підготовці майбутніх учителів інтегрованого курсу «Мистецтво» в Новій українській школі. Адже важливим елементом професійної підготовки є формування художньо-образного мислення майбутнього вчителя інтегрованого курсу «Мистецтво» в Новій українській школі. А невід'ємною складовою художньо-образного мислення є оригінальність, яка розкривається через створення суб'єктивно нового продукту, не схожого на вже існуючі. Оригінальністю можна вважати: формулювання незвичайних відповідей, уміння інтуїтивно передбачати і пропонувати нетрадиційні підходи та методи розв'язання поставлених завдань, надавати новизни ухваленим рішенням; виявляти основні властивості об'єктів і явищ та пропонувати нові можливості їх використання, уміння доносити до слухача незвичні образи; застосовувати авторські техніки виконання творчих завдань.

### **Список використаної літератури**

1. Madeja S. The Arts in the Curriculum //Principle. -1986. №3. - P. 30-35.
2. Дидактика современной школы /Под ред. В. А. Онищука. -К.: Рад. школа, 1987. - 351с.
3. Плотницька О. В. Проблема інтеграції предметів художньо-естетичного циклу у професійній підготовці майбутніх учителів музики / О. В. Плотницька // Вісн Житомир, держ. пед. ун-ту ім. І. Франка. - 2003. - Вип. 11. - С, 89-91.